

18 Μαΐου 2022

Συμπεράσματα του συνεδρίου η «Παιδεία στη Βυζαντινή Θεσσαλονίκη»

Πολιτισμός / Συνέδρια

Αγγελική Δεληκάρη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.

Το διεθνές συνέδριο η «Παιδεία στη

Βυζαντινή Θεσσαλονίκη» πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από 5-7 Μαΐου 2022.

Φτάσαμε αισίως στην τρίτη και τελευταία μέρα ενός συνεδρίου που μας δίδαξε πολλά. Ακούγοντας ενδιαφέρουσες και πρωτότυπες ομιλίες, εμπλουτίσαμε όλοι τις γνώσεις μας για την παιδεία στη Βυζαντινή Θεσσαλονίκη.

Αισθανθήκαμε ίσως ορισμένες φορές σαν μαθητές στα έδρανα ενός βυζαντινού σχολείου. Ακόμη κι εμείς που κινούμαστε καθημερινά ανάμεσα στα βυζαντινά μνημεία , περπατάμε στους ίδιους δρόμους που βάδιζαν τόσες σημαντικές προσωπικότητες λογίων, προσκυνάμε στις ίδιες εκκλησίες που εκκλησιάζονταν κι εκείνοι, δεν αισθανόμαστε τη μεγάλη βυζαντινή κληρονομιά της πόλης μας.

Ως ιστορικός θα ήθελα να τονίσω το μεγάλο έργο που επιτελεί το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης και το Σωματείο φίλων του Κέντρου Ιστορίας. Προσπαθούν με κάθε τρόπο να αναδείξουν την ιστορία του τόπου αυτού, κάνοντάς την με διάφορες δράσεις γνωστή στο ευρύτερο κοινό. Δυστυχώς από το σχολικό πρόγραμμα απουσιάζει ένα μάθημα τοπικής ιστορίας με αποτέλεσμα τα παιδιά και οι νέοι της Θεσσαλονίκης να αγνοούν το παρελθόν του τόπου στον οποίο ζουν και μεγαλώνουν.

Οι ανακοινώσεις των συναδέλφων που ακούστηκαν τις τρεις αυτές ημέρες

κάλυψαν ένα μεγάλο κενό. Όσοι παρακολούθησαν το συνέδριο έγιναν σοφότεροι, όσοι διαβάσουν τα πρακτικά που ελπίζω ότι με τις φροντίδες του κ. Αντώνη Ρεγκάκου και του κ. Filippomaria Pontani θα εκδοθούν σύντομα από γνωστό εκδοτικό οίκο του εξωτερικού θα θαυμάσουν το μεγαλείο της δεύτερης πόλης της αυτοκρατορίας και στον τομέα της παιδείας.

Δυστυχώς ή ευτυχώς η μοίρα της Θεσσαλονίκης ήταν να βρίσκεται πάντα στη δεύτερη θέση, χωρίς όμως να της λείπουν τα εγκώμια από τους συγχρόνους της σε κάθε εποχή και σε κάθε τομέα. Η Θεσσαλονίκη δεν στερούνταν παιδεία σε σχέση με την Κωνσταντινούπολη, η οποία ως βασιλεύουσα κέρδιζε την αφρόκρεμα της διανοήσης της πόλης μας, αφού μετά το πέρας των εγκύκλιων σπουδών τους συνέχιζαν τη μόρφωσή τους στην Κωνσταντινούπολη.

Η πνευματική Θεσσαλονίκη συνέχισε να τροφοδοτεί την Κωνσταντινούπολη καθ' όλη τη βυζαντινή περίοδο. Την πρώτη μέρα του συνεδρίου ο κ. Pontani στην κατάμεστη αίθουσα Τιμών της Λέσχης Αξιωματικών Φρουράς Θεσσαλονίκης έθιξε σχεδόν όλα τα σημεία, στα οποία εμβάθυναν οι υπόλοιποι συνάδελφοι χθες και σήμερα. Τον ευχαριστούμε ακόμη μία φορά που ήταν κοντά μας και μαζί με την κ. Μαρία Τατάγια, γενική διευθύντρια του δήμου Θεσσαλονίκης, είναι η ψυχή αυτής της διοργάνωσης. Νομίζω ότι όλοι σας, αλλά ιδιαίτερα οι συνάδελφοι του εξωτερικού αποτελούν τους καλύτερους πρεσβευτές της Θεσσαλονίκης στο εξωτερικό.

Η δεύτερη μέρα του συνεδρίου ήταν κυριολεκτικά αποκαλυπτική. Ο κ. Παναγιώτης Αντωνόπουλος άνοιξε τη συνεδρία, συστήνοντάς μας έναν σημαντικό αξιωματούχο του Ιουστινιανού τον Πέτρο Πατρίκιο, ο οποίος είτε γεννήθηκε, είτε ήρθε στη Θεσσαλονίκη σε νεαρή ηλικία, ενδεχομένως για τις πρώτες του σπουδές.

Κατά τον ίδιο τρόπο συνέχισαν η κ. Κατερίνα Τσεκούρα, μιλώντας μας για τον Λέοντα φιλόσοφο μαθηματικό και ο κ. Ηλίας Νέσσερης για μία άγνωστη σε πολλούς από μας μορφή, αυτή του Μιχαήλ Μυτιληναίου. Ο κ. Salvatore Constanza ασχολήθηκε μ' ένα προσφιλέθιμο θέμα για παιδιά και για μεγάλους, όπως φάνηκε και από τις ερωτήσεις των μαθητών που παρακολουθούσαν το συνέδριο, αυτό των παιχνιδιών στα σχόλια του Ευσταθίου Θεσσαλονίκης.

Η Παλαιολόγεια Θεσσαλονίκη μονοπώλησε την επόμενη συνεδρία με τις εξαιρετικές ανακοινώσεις των κ. Συμεών Πασχαλίδη, Daniele Bianconi, Ηλία Ταξίδη και Δημήτρη Αγορίτσα. Παραμένοντας στην ίδια περίοδο αλλά επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον στη μορφή του Θωμά Μαγίστρου κινήθηκαν οι συνάδελφοι Φεβρωνία Νούσια, Francesco Giannachi, Gulia Gerbi, Niels Gaul, καταδεικνύοντας τη σημασία του συγκεκριμένου λογίου για την πόλη μας. Με

σχεδογράφους της Θεσσαλονίκης ασχολήθηκαν στις πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις τους η κ. Μαρία Τζιάτζη, ο κ. Δημοσθένης Στρατηγόπουλος, ενώ ο κ. Luigi Silvano μάς αποκάλυψε στοιχεία για το έργο του Μανουήλ Γαβαλά για την περιπλάνηση του Οδυσσέα, ανοίγοντας νέους ορίζοντες έρευνας, όπως φάνηκε και από τη συζήτηση που ακολούθησε.

Όσοι γνωρίζουμε τον κ. Βασίλη Κατσαρό είμαστε σίγουροι για το βάθος των γνώσεων και την αγάπη του στο επιστημονικό αντικείμενο που θεραπεύει πάνω από μισό αιώνα. Οι δρόμοι επικοινωνίας Θεσσαλονίκης Κωνσταντινούπολης είναι ένα ζήτημα που απασχολεί τόσο τον κ. Κατσαρό όσο και πολλούς από την επιστημονική κοινότητα και τονίζεται το τελευταίο διάστημα η μεγάλη συμβολή της Θεσσαλονίκης στη γραμματειακή παραγωγή.

Αυτό το αποδεικνύουν και τα θέματα τα οποία μας παρουσίασαν οι κύριοι Θεόδωρος Γιάγκου και Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος που έχουν εντρυφήσει στην κανονική και ποιμαντική παιδεία αλλά και την πολιτική παιδεία στη Θεσσαλονίκη αντίστοιχα. Το σημαντικότερο είναι η σύνδεση με τη σύγχρονη εποχή που φαίνεται μέσα από την έρευνά τους.

Ο κ. Βασίλης Σαρρής, παίρνοντας τη σκυτάλη από τους προηγούμενους μελετητές, συνέχισε με την ιστορική συγγραφή του αρχιεπισκόπου Ευσταθίου ως κείμενο πολιτικής παιδείας.

Το πολύ πετυχημένο συνέδριο που έγινε για τον Ευστάθιο Θεσσαλονίκης και τα πρακτικά που κυκλοφόρησαν, έκαναν σαφές σε όλους μας ότι οι Θεσσαλονικείς πρέπει να είναι ιδιαίτερα ευγνώμονες σ' αυτή τη μεγάλη και πολυσχιδή προσωπικότητα που λάμπρυνε την πόλη με την παρουσία της. Οι Θεσσαλονικείς ήταν φιλομαθείς, οι Θεσσαλονικείς ενδιαφέρονταν και φρόντιζαν για την παιδεία, όπως δηλώνει η κ. Paola Carmela la Barbera.

Συνεχίζουμε όλοι την κληρονομιά που μας άφησαν. Το συνέδριο αυτό που πιστεύω όλοι μας το θεωρούμε ως συνέχεια του Συνεδρίου για τον Ευστάθιο Θεσσαλονίκης το αποδεικνύει.

Ολοκληρώνουμε τις εργασίες, αλλά δεν κλείνουμε το θέμα. Ανανεώνουμε το ραντεβού της επόμενης συνάντησης, της επόμενης περιήγησης στα μονοπάτια γνώσης και παιδείας της Βυζαντινής Θεσσαλονίκης.

Σας ευχαριστώ!

<https://bit.ly/3MuFtzQ>